

библиотека Матице српске

Г 11494

ЂИЛ-БАБИН БРАТ

КАКО СЕ ДОЂЕ ДО СТАНА
У БЕОГРАДУ

ЦЕНА 2 ДИНАРА

ИЗДАЊЕ ПИШЧЕВО

ІМЧ94

3199

ID = 96232967

ЂИЛ-БАБИН БРАТ

КАКО СЕ ДОЂЕ ДО СТАНА
У БЕОГРАДУ

ЦЕНА 2 ДИНАРА

ИЗДАЊЕ ПИШЧЕВО

КАКО СЕ ДОЂЕ ДО СТАНА У БЕОГРАДУ ?

— У Београду ?

— Да, да у Београду !

Јелте, да је тешко доћи до стана у Београду ?

Када би се овако питање ставило на једном збору, где су сакупљени — макар у два табора — газде и њихови противници кираџије, знам да би једногласно донели резолуцију, да је одиста тешко.

А видите, ја би био једина опозиција, те би ипак „једногласно“ узвикнуо: „није“.

Збор би се сав скаменио од чуда и сви би очи упали у мене, а сироте кираџије, које би се радо отресле својих ненаситих газда и они, који и данас трче од Славије до Кали-мегдана, од Чубуре до Саве, од Јеврејске мале до Новог Гробља и т. д. узаман тра жећи стан, — гледали би у мене, као у свог Месију и сви би говорници, који још нису ни почели, да говоре били збачени са подијума, а мене би подигли, да чују то чудо, како се постизава стан у Београду.

Збору је познато, какви јади пригискују газде, а још боље им је познато, како се

пате кираџије са својим газдама, а најбоље је познато, колико су ципела подерали (зато су и скупе) они, који по Београду траже стан. Чула би се реч и једних и других, па и трећих, али на крај крајева би се сви разишли без резултата.

Што је најглавније, како се лако дође до стана, то интересира нарочито оне друге и треће.

Дакле, кад би се тако ја изненада — први пут у мом веку — нашао на подијуму, прво би поцрвено, накашљао се, прегледао збор и почeo:

— Славни зборе ! (Живео, живио !)
— Славни зборе ! (Још громогласније живио, живио !)

— Славни зборе ! (Урнебесно „живио“ ! да се чак и на топчидерском брду чује, а војска на Бањици, мислећи, да се нешто опасно спрема у Београду, спрема се на узбуну и јури у Београд).

Пардон, ја сам мислио, да се одиста налазим на подијуму, па у свом усхићењу, већ сам хтео, да цитирати свој говор, који би држао, на том збору.

Пошто се дакле не налазимо на збору, молим, да избришете газде, растерате кираџије и оне што траже стан, уклоните по-

дијум, прогутате „живио“, задржите војску са Бањице, да не долази узаман у варош, већ да ме овако саслушате, како сам ја лако дошао до стана.

Оно, то баш није тако лако ишло, како то мени сад изгледа. Али ипак...

Указом сам постављен за чиновника при Министарству.

Чим сам указ показао својој другој (не бољој и лепшој) половини, она ме пољуби у чело, честита и одмах се снужди.

— А што си се снуждила душице ?
— Све је лепо и красно, али је тешко добити стан у Београду.

— Та не брини се душице, једном указом чиновнику, а нарочито при Министарству, мора се стан реквирирати.

— Видећемо !
Након неколико дана заузмем место и почнем посећивати све познате с молбом, да ми помогну, да нађем стан.

Скоро свуд сам добио један и исти савет, да се обратим једном молбом, на одбор за реквирирање станова.

Већ четврти дан поднесем молбу у којој сам категорички, као указни чиновник Министарства захтевао, да ми се што пре реквирира стан.

Једна госпођица прими молбу и рече ми, да дођем за 8 дана.

— Душице! За осам дана ћемо већ имати стан; јер сам се обратио на одбор за реквирирање станова и рекоше ми, да дођем за осам дана.

— Видећемо!

Осам дана се отегло, као осам година и једва сам чекао, да осване тај осми дан.

— Па господине! — рече ми она госпођица. — Ви нисте назначили који стан, да Вам се реквирира!

— Откуд ја знам, који је стан за реквирирање?

— Не знамо ни ми!

— Па шта сад, да радим?

— Нађите један празан стан, ако можете и уселите се, па нам јавите и ми ћемо га у Вашу корист реквирирати.

— То је госпођице немогуће! Ја морам бити у свом звању, и немам времена, да сам тражим стан, а кад би га ја нашао и уселио се, онда ми ви нисте потребни. Ја мислим, да је овај одбор позван, да то учини, јер он је зато и постављен.

У то се умеша један господин осредњих година.

— Господине! Одбор за реквирирање станова врши сад попис, па тако за 10 дана дођите.

После 10 дана одем, но одбор још није свршио попис, већ, да дођем за 8 дана.

Међувремено сам намирисао један стан у Ломиној улици бр. 10. који се сад оправља. Таман за мене. Напишем молбу и нацртам план свог будућег стана и предам га одбору.

— Тако, видите. То већ има смисла! — вели ми онај господин. Дођите за 4—5 дана!

Радостан јавим жени, да ћемо имати стан за 4—5 дана, па сам и њој показао план и заједнички смо склапали распоред и уживали, да ћемо за који дан бити заједно.

Гле ја и заборавих рећи, да смо се оделили, јер ја сам живео у Београду, а жена са дететом у Панчеву.

Истог дана одем у одбор за реквирирање станова.

— Господине, тај стан у Ломиној улици бр. 10. не може се реквирирати.

— А зашто? забезекнух се ја.

— Зато, што је та кућа бомбардована, па немамо права, да је реквирирамо.

— Хвала лепо! Па шта сад?

— Дођите за једно 10 дана, јер донде ће одбор са пописом бити готов.

Сав клонуо, сүморан, нерасположен, киван и љут, изгледао сам као покисле виле, кад сам се из одбора за реквирирање станова извикао, а у ушима ми непрестано зуји она реч моје друге половине:

— „Видећемо!“

После 10 дана, ето мене опет у одбору за реквирирање станова.

Онај чиновник осредњих година ми пружи један „штос“ цедуљица.

— Изволте па бирајте!

Срце ми заиграло од радости, јер од толиких станова, ваљада ћу наћи један за мене.

Преврћао сам листе и одвајао, која ми отприлике конвенирају.

Изабрао сам неколико и једну пружим том господину.

— Молим, да ми се овај стан реквирира. Не сећам се у којој је улици био, али знам, да се састојао из две собе у партеру, кујне и „шпајза“ у сутерену. Ово је таман за једну малу породицу.

— Извините, али то је стан за две породице! — рече ми исти господин, зграбив и остале издвојене цедуљице.

Бадава сам ја доказивао, да је то само за једну породицу, он је упорно тврдио, да је за две.

Изволте, драги читаоци — сами пре судити, ко је имао право.

Сигурно је тај стан добио, неко, који има дебљи буџелар, но један чиновник Министарства.

— Него ево за Вас стан у Југовића улици бр. 4. Изволте написати молбу.

И ако стан нисам видео ипак напишем молбу.

После тога одем, да видим стан. Није далеко стан од пијаца, а ни од канцеларије, лепа кућа, таман благодет.

Уђем и потражим газду.

Чим сам му рекао зашто сам дошао, мрко ме погледа и рече, да ту нема стана за реквирирање.

Кад је видео, да има са интелигентним човеком посла, он ме спроведе кроз све собе и увери ме, да се у тој кући не може стан реквирирати, сем евентуално један ћумез поред оног одељења, за које би се могло рећи: „по мирису ми дођи“ и то скроз влажан.

Сутрадан јавим одбору, да се ја никако у тај стан не могу уселити.

— Дођите за 8 дана, па ваљада ћемо нешто наћи.

Прођоше и тих осам дана. — Поднесем молбу за Цетињску улицу бр. 6.

— Прво ћу, да видим стан, да не прођем, као и са Југовића 4.

Прошао сам целу Цетињску улицу, али број 6. нигде не нађох.

Знао сам на сигурно, које је Цетињска улица, али ипак — може бити, да сам заборавио, те одем једном улицом даље. Опет се вратим и зверам. На послетку упитам једног мимопролазећег, дали је то Цетињска улица, што ми исти потврди.

— Али где је број 6.

— Хе, господине — бадава Ви тражите, тај број. Не би га никад нашли, него ено она трећа кућа, то је број 6.

И заиста на тој кући нађем гаром написано број 6.

Уђем у кућу и запитам, који је то стан за издавање.

Једна дама, не толико млада, колико дёколтована и уздрктана, показа ми једно оделење.

— Ето господине, само је то за реквирирања, — и поче ми причати своје житије, тако да сам сазнао, да ту живи са својом старијом сестром, и имају и једног самца, једног повеликог кера и неколико мачака, да чекају тетку са течићима, да су у кући били аустријски официри и да су спавали соба до себе. Да су обе несрећне итд. итд.

Глас, да сам ожењен и имам једно дете, јако ју је сневеселио.

— Да сте самац, могли би Вам издати ено ону лепу собу са улице. Изволте, да видите.

— Молим!

Ту ми сину кроз главу, да би добро било овом приликом прегледати цео стан, па може бити, да би се могло реквирирати и више, но што ми је она показала.

У предсобљу, које би комотно могло служити за једну собу, од намештаја је била само једна вешкорпа и пљуца.

У првој соби, — прилично велика — био је један сто за ручавање и 4 столице.

У другој соби, два кревета и умиваоник.

— То је — вели — наша спаваћа соба.

Ту у спаваћој соби смо се подуже задржали, којом приликом ми је испричала цело њено детињство и девојаштво уверавајући ме, да је невина и несретна.

Изразио сам своје жаљење, али јој не могу помоћи, јер сам већ ожењен.

Само, да сазна моја — горопад — колико сам се ту у спаваћој соби задржао, било би триста чуда, али се надам, да она неће доћи до овог листа, а и сам ћу се зато побринути.

Боље би било, да жене не иду у школу.

— А, ево ово би била Ваша соба!

Шта, да узаман описујем собу, кад је и онако не могу изнајмити, али могу рећи, да је укусна и одма је ту поред њине спаваће собе. Па ту су и врата у којима је кључ с ове стране.

Него да видим, оно оделење за реквирирање.

— Господе! Саваоте! Сачуваш ме таке беде и невоље. Ту је порушен камин и једно огњиште у ком је био казан за кување сапуна, неколико пањева дрва и један олупани лонац, а у другом оделењу, које је тако мало и узано, да се један човек не би могао ни пружити у ком су базиле већ побуђале бундеве.

Ни 2 минута се даље нисам задржавао, већ сам умакао, да ми не би „фрајла“ још једном причала своје житије, о својој невиности и како је несрећна.

Пријавио сам „одбору за реквирирање станова“, да би у Цетињској улици било неколико оделења за реквирирање и поднесем молбу. Да дођем за 8 дана.

Опет реферада жени, опет распоред намештаја, опет оно злогласно: „Видећемо“.

Па тако и би, јер ми у одбору изјавише, да у тој кући не могу друга оделења

реквирирати, већ само она два, где је порушен камин и огњиште у ком је био казан за кување сапуна и где су оне буђаве бундеве.

— Изволите Ви за себе такав стан реквирирати! — и одвалим неколико „крупних“ речи, али сам међувремено ухватио за кваку и „нокат!“

Сад је већ наступило очајање, јер сам се уверио, да се не могу поуздати у „одбор за реквирирање станова“, који свој делокруг врши претерано савесно и то по свој прилици у корист свога цепа, и мало му је стало до тога, да један чиновник из Министарства — дође до стана.

Опет гутање „кнедли“, опет домаћи савет, шта да се ради?

У домаћем савету, — који је био доста буран, — донето је решење, да предам један оглас у новинама и једног дана одем у администрацију „Правде“ предам оглас, платим таксу и већ следећег дана је цео Београд читao следећи оглас:

„Тражим стан са 2—3 собе и потребним просторијама у ма ком делу Београда — Скроман“.

Мислим у себи, да овакав оглас мора упалити, јер тражити стан у ма ком крају

Београда са потписом „скроман“ мора донети резултата.

Сутрадан одем у администрацију, а уз пут сам размишљао:

„Боже мој! — Колика хрпа писама чека шифру „скроман“. Па како, да не? Београд је велик, па има много крајева: Ту је Јеврејска Мала, ту је Дорћол, ту је Тркалиште, Ново гробље, Чукарица, Ново Селиште, Вождово предграђе, Топчидерско брдо, Савинац итд. итд. Па нека из сваког краја буде само по 3—4 понуде, то ћу добити око 100—150 понуда. Па тек онда ћу доћи у неприлику, који стан, да изаберем, а учивост захтева, да на свако писмо било лично, било писмено одговорим. Па тек кад ћу све те станове прегледати. Требаће ми најмање месец два дана. Па, онда домаћи савет, за које време може већ уочени стан бити издан, јер велика је оскудица у становима.

— Молим, дали је што стигло под шифром: „скроман“.

И не погледавши у фијоку, једна ми дама изјави, да није.

Запрепастих се! Не могу, да појмим, да ни на такав оглас не рефлектирају београдске кућегазде. Клонем!

Какве су ми мисли за то кратко време пролетале, не могу описати, јер би се удаљио од предмета.

Из тих мрачних мисли ме прену један старкеља из једногугла администрације.

— Хе, Господине! — да сте Ви тражили какву девојку или младу удовицу, пре би добили, али стан, стан, то је у Београду апсурдно, па ма Ви не знам како „скромни“ били.

— Их болан, та том изјавом сте ме у најосетљивију жицу такнули.

— А зашто?

— Та, ја нећу стићи у рај, јер сам ожењен!

— А што, да нећете стићи у рај?

— Ако Вас интересира, а Ви ми дајте столицу, па ћу Вам испричати.

Пруже ми столицу. Заузмем место и прегледам публику. Публика се састојала из две dame не толико лепе, колико нашминкане и оног старкеље.

Почнем.

* Било тако, два добра пријатеља. Један, — као што се то обично дешава — изневери свог присног пријатеља и — умре.

Као добар пријатељ, јави се свом пријатељу у сну.

— Па где си?

— У рају!

— А како си тамо доспео?

— Ето тако! Закуцам на рајска врата.

Св. Петар откључује рај, прориши и љубазно ме упита, шта желим.

— Молим те оче-Петре, да ме примиш — ја сам хришћанин.

Он ме прегледа од главе до пете, пардон, од пете, т. ј. од ногу, јер сам тако био окренут, до чела и видевши ме бледог, слабог, испијеног и измученог — сажали се и пусти ме на врата у заветрину, да не озебем и почне ме испитивати.

„Како си живио на земљи“?

„Хрђаво оче-Петре“!

„Јеси био ожењен“?

„Јесам“!

„Јесил’ имао пуницу“? (ташту).

„Та, та ме је и у гроб отерала“!

„Драги мој паћениче! Изволи само унутра“!

И тако доспех у рај.

Обрадова се пријатељ, овом повољном гласу и једва је чекао, да умре, јер је био сигуран, да ће и он доспети у рај. Већ је и на самоубиство мислио, али се предомислио.

Дан по дан, па дође и његов суђен дан. Умре!

Закуца на рајска врата.

Нико се не одзива. Закуца јаче. Опет никаква одзива. На послетку поче својим коштуњавим рукама лупати, да је лупа одјекивала по целом рају.

Пробудише светог Петра и јавише му, да неко лупа на рајским вратима.

„Ал’ је Марко — пардон Петар иза сна зловољан“. Зграби кључеве и пође рајским вратима, а под тешком бату све се небо пролама, тако, да се и св. Илија уплашио, да му неко не одузима лебац.

Љутито отвори рајска врата и дрекну.

— Шта ћеш?

— Па ето — скромно ће рећи — умро сам, па сам дошао, да ме бациш у рај.

— Хе, па зар ти мислиш, да ја сваку щушу примам у рај?

Пријатељ се уздркта, пробије га зној, као, да се већ налази у паклу и помисли зло ће бити, али, сети се свог пријатеља, који је већ у рају, охрабри се, да ни са њиме не може друкче бити.

— Како си живио на земљи? — про-дере се св. Петар?

— Кад добро, кад зло!

— Јеси био ожењен?

На ово питање пријатељу чисто олакну, јер је једва чекао, да га св. Петар то запита.

— Био сам двапут!

— Јеси имао пуницу?

Овде се пријатељу сасвим разведри и у усхићењу, склопи три прста, као, да ће се прекрстити и св. Петру, под нос.

— Имао сам две, две пунице, две скорпије.

— Марш у пакао! Кад си био луд, те си добио једну пуницу, што си онда тражио и другу.

Ето драги слушаоци, зато ни ја нећу доћи у рај, јер имам две живе пунице, па обе су за мене празнице, а још више — празнице.

— Господине — устаде старкеља — за ову приповетку сте заслужили, да добијете стан. Дођите сутра у ово доба и будите уверени, да ће бити за Вас стан.

Сав радостан одем на лађу, па у Панчево, да јавим својој жени, да ће сад зацело бити стана и испричам јој цео разговор у администрацији „Правде“.

— Видећемо!

— Али — душице — ово је сад сигурно!

— Видећемо!

Сутрадан у пет сати и неколико минута, већ сам био у администрацији „Правде“.

Присутни су се већ у напред осмејкивали и једна дама, која рукује са одговорима на огласе, пружи ми једну цедуљу.

„Позоришна 47“.

Охоко, па ово је дивно, па није ни далеко.

Пошто је било зимско доба, то нисам могао те вечери, да одем, да видим стан, већ одложим за сутра, него радостан прећем у Панчево, да се похвалим жени.

Жена, као жена.

— Видећемо!

Сутрадан потражим Позоришну улицу број 47.

Нашао сам 31. па и 33, али продужења нема.

Поћем мало на десно, јер ми је изгледало, као, да је продужење Позоришне улице, кад оно „Раденичка“. Опет се вратим до 31. па тражим.

После подужег трагања и распитивања, дознам, да морам прећи трамвајску пругу.

Дали сте кадгод прелазили ту пругу за време лапавице. Ако нисте и немојте, а ја вам и не желим. Али кад се тиче стана — извините — ал' ја сам био приморан.

Прешао сам пругу, али како ћу сад, јер између мене и оног брежуљка прострла се нека јаруга, а мало је ко сумрак, јер то је било некако јануара месеца. На једном се месту мало бели, — доста, да са једном ногом станем, а другу ћу пребацити преко

јаруге и дочекати се на ногама. Коракнем и — бућнем једном ногом до преко чланака, преко ципела и осетим нешто — ладно. Извучем ногу и одустанем од тог пута, па ма никад стана не имао.

Сутрадан ипак се решим и заobilaznim путем спотичући се по београдској калдри дођем до куће број 47.

Ућем у двориште, где су ме љубопитљиве очи на свима могућим вратима дочекали. Намигивали се и очима договарали.

Нећу још даље, да одуговлачим, како је стара кирајцика избачена, како сам се ја уселио, како сам помоћу три жандара, опет ја избачен, како је стара кирајцика закуцала сва врата, како су опет њене ствари избачене и ја усельен и Бог би га знао колико би та промена трајала, да се није и Министар Унутрашњих дела умешао. Доста, да сам ја врло лако дошао до стана и ево фала Богу већ га више од године дана уживам.

Београд, маја 1921.

Ђил-Бабин брат.